

Nr 90.

Av herrar **Holmgren** och **Bergman**, om anskaffande av medel till de arbetslösas bispringande genom extra tobaksskatt och tullförhöjning på kaffe.

Ett av de starkaste intryck, som årets remissdebatt efterlämnat, torde väl vara intrycket av arbetslöshetens hotande spöke och otillräckligheten hos de åtgärder, som hittills vidtagits för att bispringa de arbetslösa i deras ekonomiska nödläge. Svårigheten i att göra mer ligger väl till väsentlig grad i svårigheten att anskaffa de nödiga medlen utan att pålägga en betungande beskattning eller upptaga nya lån.

Ytterligare direkt beskattning torde väl i närvarande situation icke vara möjligt att få riksdagens bifall till. En indirekt beskattning, som alltså drabbar hela befolkningen lika, oberoende förmögenhetsställning, är av lätt förklarliga skäl icke heller tilltalande. Emellertid finns det en väg, som tycks oss vara gångbar och det är ytterligare beskattning av sådana förbrukningsartiklar, som äro för folkhälsan direkt skadliga, och vilkas förbrukning således ur statsnyttans synpunkt är icke önskvärd. Att en sådan förbrukning beskattas, borde icke möta motstånd från något håll. De varor, som kunna föras till denna kategori och hos oss förbrukas, äro framför allt sprit, tobak, kaffe, te och choklad. Te och choklad spela ur finansiell synpunkt en helt ringa roll på grund av den relativt obetydliga importen och kunna i detta sammanhang lämnas å sido. Återstå sprit, tobak och kaffe.

Vad spriten angår, avser finansministern att på rusdryckstitlarna uttaga ytterligare 22 miljoner utöver vad förut tagits. I en särskild motion kommer en av oss att föreslå ytterligare beskattning under dessa titlar.

Vad angår tobaksvaror planeras i årets finansplan att på dessa varor uttaga ytterligare 5 miljoner i skatt.

Insikten om tobaksförbrukningens skadlighet är icke på långt när så allmän som insikten om spritdryckernas. Emellertid råder intet tvivel om, att en starkare tobaksförbrukning åstadkommer en betydande skadegörelse på hälsan. Hos ungdomen alstrar den nervositet, ett obalanserat psykiskt tillstånd, håglöshet, viljelöshet, bristande uthållighet. Hos medelålders och

äldre ger den som bekant upphov till förtidiga skador hos hjärta och kärl, som leda till invalidisering i förtid av många dugande medborgare.

Enligt vår mening ha därför statsmakterna både rätt och plikt att motarbeta tobaksförbrukningen bland annat också genom att fördyra varan, såsom även finansministern föreslår. Betydligt mera borde ändå kunna tas ut på denna titel. I vårt land förbrukas för närvarande t. ex. enbart av cigaretter icke mindre än 2 miljarder om året. En skatt på exempelvis 1 öre per cigarett skulle således ge 20 miljoner vid oförminskad förbrukning. Ett öre per cigarett är ingenting för den som röker ett par om dagen. Först för den som röker mycket, t. ex. 10 cigaretter eller mer om dagen, betyder det avsevärda belopp. Skulle de som röka så pass mycket eller mer bli hejdade i sin konsumtion genom en sådan skatt, är därigenom ingen skada skedd utan tvärtom. Inga berättigade synpunkter tala sålunda enligt vår mening emot en sådan ytterligare skattläggning.

Vad kaffet beträffar konsumeras detta i Sverige i enorma kvantiteter. Sålunda importeras nu årligen cirka 45 miljoner kg. kaffe. Bland de 12 länder, om vilka statistisk årsbok för 1931 lämnar upplysning, är det endast Danmark, som i fråga om kaffeförbrukning kan konkurrera med Sverige, under det att alla övriga länder ha en mindre konsumtion, de flesta en betydligt mindre. Stora delar av befolkningen i vårt land förbrukar sådana kvantiteter kaffe, att det medför mycket påtagliga skadeverkningar på deras hälsa. Varje läkare känner till, hur kaffe vid starkare förbrukning gör folk magra, usla, klena, nervösa, dels genom sin direkta giftverkan på nervsystemet och dels genom att det användes som surrogat för mat.

En förhöjning av kaffetullen med 25 öre per kilo skulle tillföra statskassan drygt 11 miljoner kronor. För en kopp kaffe behövs ungefär 5 gram bränt kaffe och då 1 kg. obränt kaffe motsvarar ungefär 840 gram bränt kaffe, gå cirka 165 koppar kaffe på ett kilo obränt kaffe. Detta betyder en ökning i priset på en kopp kaffe av 0,15 öre eller mindre än $\frac{1}{6}$ öre per kopp, om ovannämnda tullförhöjning skulle ske. En sådan prisstegring är tydligen likgiltig för andra än dem, som dricka kaffe i så stora kvantiteter, att det är för deras hälsa olämpligt eller ödeläggande.

Höjningar av kaffetullen ha aldrig varit populära. Vid föregående tillfällen, då på senare år sådana höjningar varit på tal, ha såväl de folkfrysinnade som socialdemokrater varit emot en dylik höjning. Måhända ha dock meningarna i detta avseende numera undergått någon ändring. Det skäl som brukar anföras mot höjning av kaffetullen är, att kaffet är en nödvändig vara för de ekonomiskt sämst lottade. Vi missunna ingen att dricka kaffe. En prisstegring av $\frac{1}{6}$ öre per kopp drabbar emellertid kännbart endast dem, som dricka kaffe i sådant övermått, att det är en samhällsnyttig handling att genom prisetförhöjning bromsa deras förbrukning.

Med den ytterligare beskattning av tobakshandlingen och den höjning av kaffetullen, som vi här föreslagit, skulle man få in högst 25 à 30 mil-

joner kronor. I den mån höjningen skulle verka till minskad konsumtion bli naturligtvis dessa summor mindre. Emellertid skulle de säkerligen tillsammans utgöra en vacker slant till arbetslöshetens bekämpande. Hela vårt folk kunde, om dessa medel toges i anspråk direkt för arbetslöshetens bekämpande, känna sig ge ett kraftigt handtag åt sina under arbetslöshetens ekonomiska följder lidande landsmän och detta utan kännbart ekonomiskt offer.

Ehuru påläggandet av indirekta skatter enligt vår mening icke bör ifrågakomma annat än i minsta möjliga utsträckning, anse vi emellertid, att nu sådana förhållanden föreligga, att det vore berättigat och önskligt att tillfälligtvis uttaga en ökad skatt på tobak och kaffe i den ovan föreslagna utsträckningen. De sålunda inflytande medlen skulle enligt vår mening icke ingå i den allmänna budgeten, utan betraktas som ett direkt statsanslag till arbetslöshetens bekämpande ställt till regeringens disposition för detta ändamål.

På grund av det ovan anförda anhålla vi,

att riksdagen ville besluta att för finansiering av åtgärder till arbetslöshetens bekämpande uttaga en extra konsumtions-skatt under ett års tid från den dag Kungl. Maj:t beslutar

a) i form av 1 öre per försåld cigarrett eller genom beskattning av tobakshanteringen i annan form, som kan beräknas tillföra statskassan motsvarande inkomst,

b) i form av en tullförhöjning av 25 öre per kg. kaffe.

Stockholm den 20 januari 1932.

Israel Holmgren.

J. Bergman.
